

"...

"A- 01/10/2011 yürürlük tarihli 6100 sayılı Hukuk Mahkemeleri Kanunu'ndan önce yürürlükte bulunan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 43. maddesinde düzenlenen "İHTİYARİ DAVA ARKADAŞLIĞI" müessesesi uyarınca ihtiyari dava arkadaşlığının oluşması için, "Birden ziyade kimseler aşağıdaki hallerde birlikte dâva ikame edebilecekleri gibi birlikte aleyhlerine de dâva ikame olunabilir:

1- Müddeiler veya müddeialeyhler arasında müddeabih olan hak veya borcun iştirak halinde bulunması veyahut müşterek bir muamele ile hepsinin lehine bir hak taahhüt edilmiş olması veya kendilerinin bu suretle taahhüt altına girmeleri,

2- Dâvanın, her biri hakkında aynı sebepten neşet etmesi." hükmü öngörülmüş iken,

Yasa koyucular tarafından "usul ekonomisi ve çelişkili kararların önüne geçmek" gerekçe gösterilmek suretiyle 1086 sayılı Kanun'un 43. maddesinin kapsamı, 6100 sayılı Kanun'un 57. maddesi ile genişletilerek ihtiyari dava arkadaşlığı için, "Birden çok kişi, aşağıdaki hâllerde birlikte dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir:

a) Davacılar veya davalılar arasında dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması.

b) Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri.

c) Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması."

hükmü öngörülmüştür.

Yukarıda belirtildiği üzere, 6100 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (c) bendi ile yürürlüğe konan, "davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı VEYA BİRBİRİNE BENZER OLMASI" hükmü içerisinde yer alan, "VEYA BİRBİRİNE BENZER" ibaresi ucu açık bir ibaredir.

İhtiyari dava arkadaşlığı için, birbirine benzer vakıa ve hukuki sebebin varlığının yeterli olduğunun kabulü halinde, farklı mahallerde, farklı tarihlerde birbirine benzer şekilde oluşan birden çok iş kazası veya trafik kazalarının mağdurlarının birlikte bir dava dilekçesi ile dava açmaları mümkün olabilecek, hatta Sosyal Güvenlik Kanunu'ndan kaynaklanan uyumsuzluklarla ilgili olarak Türkiye'de tüm emekliler ya da çalışanlar bir dava dilekçesiyle dava açabileceklerdir.

Nitekim iş bu davada olduğu gibi Mahkememizin 2013/338 Esas sayılı dava dosyası ile 2013/362 Esas sayılı dava dosyasında, biri 380 adet davacı, diğeri 408 adet davacı hakkında her bir davacının, aynı vakıa ve sebepten kaynaklanmayan, her birinin birbirine benzer bağımsız hizmet akdi ile çalışmasından kaynaklı 10-15 yıllık 7 kalem fark alacaklarının taleplerinin tahsiline ilişkin olarak dava açılmıştır. Yapılan yargılama sonucunda mahkememizce, "Dava dilekçesinde, 380 adet davacı adına, her bir davacının 7 kalemden oluşan alacak talebi ile ilgili olarak iş bu alacak davasının açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık, makul sınırları aşan sayıda birden çok davacının bir dava dilekçesi ile dava açıp açamayacağı hususunda toplanmaktadır.

Mahkememiz iki hakimli olup, her iki hakimle birlikte mahkememiz derdest dosya sayısı iş bu karar tarihi itibariyle 1859'dur. Bu sayı içerisinde davacı vekili tarafından açılan 2012/195 Esas sayılı dava dosyasının (114 adet davacıyı içeren) tefriki ile ayrılan 114 adet dava dosyasıda mevcuttur. (2012/195 Esas sayılı dava dosyası mahkememiz Hakimi Sevgi BOYACI tarafından tefrik olunmuştur) Bu durumda mahkememizde her bir hakimin yaklaşık 950 adet derdest dava dosyası mevcuttur. İş bu dava ve mahkememizin 2013/362 Esas sayılı dava, her bir davacı yönünden tefrik edildiğinde, tarafımdaki dosya sayısı iki katına çıkacaktır.

Davacı vekilleri tarafından açılan davalarda adı geçen davacılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı mevcut olmayıp, ihtiyari dava arkadaşlığı mevcuttur.

HMK'nın 57. maddesinde ihtiyari dava arkadaşlarının birlikte dava açabilecekleri öngörülmüş ise de, bunun makul sayıda olması gerekmektedir. İyiniyet ve dürüstlük kurallarına aykırı olarak HMK'nın 57. maddesinde tanınan HAK, KÖTÜYE KULLANILMAK SURETİYLE, bir dava dilekçesi ile 300-400 kişilik davacıyla ilgili olarak dava açılması hukukun temel ilkeleriyle bağdaştırılamaz. Bu yollarla, Yüce Yargı Mensupları'nın iş yükünün ikiye, üçe, hatta daha fazlasına katlanarak çıkartılmaya çalışılmasının da kabulü mümkün değildir.

Bu yollarla binlerce dava, 25-30 adet dava dilekçesi üzerinden yürütülmeye çalışılmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir; Ankara 2. İş Mahkemesi 2010/863 Esas sayılı dava dosyasında 187 adet, 2010/864 Esas sayılı dava dosyasında 391 adet, 2012/753 Esas sayılı dava dosyasında 61 adet, 2012/265 Esas sayılı dava dosyasında 65 adet, 2013/363 Esas sayılı dava dosyasında 413 adet, 2013/364 Esas sayılı dava dosyasında 215 adet davacı adına dava açılmış; Ankara 18. İş Mahkemesi 2012/8 Esas sayılı dava dosyasında 20 adet davacı adına dava açılmış; Ankara 15. İş Mahkemesinde 2012/434 Esas sayılı dava dosyasında 43 adet davacı adına dava açılmış, Ankara 11. İş Mahkemesi 2010/871 Esas sayılı dava dosyasında 870 adet, 2013/309 Esas sayılı dava dosyasında 441 adet, 2013/314 Esas sayılı dava dosyasında 216 adet, 2013/342 Esas sayılı dava dosyasında 138 adet davacı adına dava açılmış; Ankara 6. İş Mahkemesinde 2010/917 Esas sayılı dava dosyasında 414 adet, 2010/918 Esas sayılı dava dosyasında 228 adet, 2012/100 Esas sayılı dava dosyasında 542 adet, 2013/466 Esas sayılı dava dosyasında 156 adet davacı adına dava açılmış; yine Ankara 17. İş Mahkemesinde 2010/801 Esas sayılı dava dosyasında 657 adet, 2010/802 Esas sayılı dava dosyasında 354 adet davacı adına dava açılmıştır. Belirtilen mahkemeler örnekleme yoluyla verilmiş olup, bu mahkemelerin dışındaki diğer mahkemelerde de aynı avukatlar tarafından bu yolla binlerce dava açılmıştır. Yukarıda belirtildiği üzere, hukukun temel prensiplerine, iyiniyet ve dürüstlük kurallarına aykırı olarak yüzlerce hatta binlerce davacıya ait olmak üzere tek dava dilekçesi ile dava açılmasının hukuken kabulü mümkün değildir. Öte yandan iş yükü bir hayli ağır olan Yüce Yargı Mensuplarının ve kalem personelinin bu yollarla iş yükünün daha da arttırılmasına cevaz vermek mümkün değildir.

Bu nedenlerle, davacı vekiline, "aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmayan 380 adet davacının bir dava dilekçesi ile dava açması usul ve yasaya aykırı olup, müzekkerenin tebliğ tarihinden itibaren bir haftalık süre içerisinde bir adet davacı belirtilmek suretiyle dava dilekçesinin düzeltilmesi gerektiğinin, aksi halde davanın açılmamış sayılacağına" dair ihtaratlı müzekkere tebliğ edilmiş, tebliğ tarihinden itibaren bir haftalık süre içerisinde davacı vekilinin dava dilekçesini düzeltmediği anlaşılınca, aşağıda belirtilen şekilde karar verildi." şeklinde gerekçe gösterilmek suretiyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiştir.

Mahkememizce tesis edilen karar, Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2013/15676 Esas, 2013/15329. Karar Sayılı ilamı ile, "Somut olayda, dosya içeriğine göre; davacılar vekili aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmayan 380 davacı adına toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan bir kısım alacakların hüküm altına alınması için tek dilekçe ile dava açmıştır. Mahkemece, davacılar vekiline tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde bir davacı ismi belirtilerek dava dilekçesinin düzeltilmesi gerektiği, aksi takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği açıklamasını içeren tebligat yapılmış; dilekçenin tek davacıya hasredilmemesi üzerine davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiştir. İhtiyari dava arkadaşlığı, davaların daha çabuk ve en az giderle sonuçlanması, çelişkili hükümler verilmesinin önlenmesi bakımından usul ekonomisine uygundur. Ancak çok sayıda ihtiyari dava arkadaşının birlikte dava açması yargılamanın sağlıklı şekilde yürütülmesini, araştırma ve incelemenin yetersizliğine sebebiyet verebileceği durumunda araştırma ve incelemenin sağlıklı yürütülmesi bakımından davaların tefrikine (ayrılmasına) karar verilebilir ise de, müşterek dava dilekçesinin tek davacıya hasredilmemesi gerekçesi ile davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi mümkün değildir.

Mahkemece yukarıda belirtilen yasal düzenleme ve ilkeler dikkate alınmadan ilamda yazılı şekilde davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir." şeklinde gerekçe gösterilmek suretiyle bozulmuştur.

Yine birbirinden bağımsız hizmet sözleşmesine dayalı olarak çalışan 64 davacıyla ilgili olarak, mahkememizin 2014/584 Esas sayılı dava dosyasında ek dava açılmıştır. 64 davacıyla ilgili her bir asıl dava, farklı mahkemelere aittir. Ek davada, asıl davaların sonucu beklenmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere, 6100 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (c) bendinde yer alan "VEYA BİRBİRİNE BENZER" ibaresi ucu açık bir ibaredir. İYİ NİYET ve DÜRÜSTLÜK KURALLARINA AYKIRI olarak kullanılmaya müsait haldedir.

6100 sayılı Kanun'un 57. maddesine ilişkin KANUN GEREKÇESİNDE çelişkili kararların önüne geçilmesi ve usul ekonomisi dikkate alınarak belirtilen ibarenin yürürlüğe konulduğu belirtilmekte ise de, bu husus yerinde değildir.

Mahkemelerce verilen çelişkili kararların bu şekilde önüne geçilmesi düşünülemez. Çelişkili kararların önüne geçmek Yargıtay İçtihat Birleştirme Kararları oluşturmak, yeterli kanuni düzenlemeler getirmek ve yargı mensuplarının bilgisini artırmakla mümkündür.

Usul ekonomisi açısından ise, Ankara Adliyesi Hukuk Mahkemelerinde benzer vakıa ve sebeplerle ilgili olarak 50 ve daha altındaki sayıda davacıyla ilgili olarak açılan seri davalar, tevzii bürosunca aynı mahkemeye düşürülmektedir. Bu şekilde usul ekonomisi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Benzer vakıa ve sebeplerle ilgili olarak 50 adeti aşan davacı ile ilgili olarak açılan davalar ise, dosyaların birden çok mahkemeye dağılmasını önleyerek, az çaba sarfetmek maksadıyla Avukatlarca, tek dava dilekçesi ile dava açma yoluna gidilmesi ve buna 57. madde ile izin verilmiş olması ağır iş yükü altında öz veriyle çalışan YARGI MENSUPLARININ ve KALEM PERSONELİNİN HAKLARININ İHLALİ niteliğindedir.

Öte yandan birden çok davacı ile ilgili olarak açılan dava dosyasında delillerinin toplanması, tanıklarının dinlenmesi, bilirkişi raporlarının denetlenmesi vs. hususları dikkate alındığında, kararın isabetli olarak verilmesi ve davanın kısa sürede sonuçlanması da mümkün değildir. Bu şekilde davacıların haklarının zaman aşımına uğraması da mümkündür. Hal böyle olunca 57. madde ile davacı asillerin hakları da ihlal edilmiş olacaktır.

Öte yandan, Yüce Yargıtay'ın dahi yanlış karar verebildiği, akabinde yanlış kararından döndüğü bir gerçektir. Bu nedenle benzer vakıa ve sebep nedeniyle, birden çok kişi hakkında bir dava dilekçesi ile dava açılıp yanlış karar verilmesi halinde ya tüm davacıların hakkı dava reddedilmek suretiyle yok olacak ya da birden çok davacı yersiz olarak alacağa hak kazanacaktır.

Benzer vakıa ve sebeplerle ilgili ne kadar çok dava olur ise vaka ve sebepler farklı mahkeme hakimlerinin bilgileri ve yaklaşımı ile daha çok irdelenecek sonuçta verilecek karar daha isabetli olacaktır.

B- Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 233. maddesinin 5 no'lu bendinde yer alan "hakim de dahil olmak üzere" hükmü, Anayasa'nın 138., 139. ve 140. maddeleri ile Uluslararası Hukuk normlarına aykırılık teşkil etmektedir.

SONUÇ:

Yukarıda belirtilen nedenlerle,

A- Davacı asiller, yargı mensupları ile kalem personellerinin Anayasanın 12., 13. ve 14. maddelerinde öngörülen temel hak ve özgürlüklerinin ihlali nedeniyle ayrıca yargı mensupları ile kalem personelenin, Anayasanın 50. maddesinde öngörülen çalışma şartları ve dinlenme haklarının ihlali nedeniyle ve Anayasanın 49. maddesinde öngörülen "DEVLET ÇALIŞMA HAYATINI GELİŞTİRMEKLE MÜKELLEF" hükmünün ihlali nedeniyle, Anayasaya aykırı olarak düzenlenen 6100 sayılı Kanunun 57. maddesinin (c) bendindeki "VEYA BİRBİRİNE BENZER" ibaresinin İPTALİ ile kanun maddesinden çıkartılması,

B- Anayasa'nın 138., 139. ve 140. maddelerine aykırı olarak düzenlenen, HMK'nın 233. maddesinin 5 no'lu bendindeki "hakim de dahil olmak üzere" ibaresinin iptali ile kanun maddesinden çıkartılması için gereği saygılarımla arz olunur."